

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΕΤΟΣ 1966 · ΤΟΜΟΣ VIII · ΤΕΥΧΟΣ 6-7

BULLETIN

DE LA SOCIÉTÉ SPÉLÉOLOGIQUE DE GRÈCE

ANNÉE 1966 · TOME VIII · FASC. N° 6-7

Τὸ παρὸν Δελτίον, τριμηνιαίας ἐκδόσεως ἐκτυπῶνται εἰς 600 ἀντίτυπα καὶ κυκλοφορεῖ ΔΩΡΕΑΝ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας ἢ τιμωμένων προσώπων, ΕΠ' ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ δὲ μετ' ἐκδόσεων ἐπιστημονικῶν ἢ ἄλλων σχετικῶν Ὁργανώσεων Ἑλλάδος καὶ Ἐξωτερικοῦ.

ΤΑ ΣΠΗΛΑΙΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ

Ἀπὸ ἐλόκληρη τὴν χώρα μᾶς ἔρχονται κάθε τόσο θλιβερά μηνύματα γιὰ βανδαλισμούς καὶ καταστροφές σὲ κάποιο ἀπὸ τὰ γνωστά ἢ καὶ τὰ νεοανακαλυπτόμενα ἑλληνικὰ σπήλαια. Πρόσφατα ἀκόμα οἱ Ἕλληνες καὶ Τσέχοι σπηλαιολόγοι ποὺ ἐπισκεφθῆκαν τὴν Κεφαλληνία διεπίστωσαν τοὺς βανδαλισμούς ποὺ γίναν σὲ βάρος τῶν θωρακιστῶν σταλακτιτῶν τῆς Δρογγαράτης ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι μὲ μοναδικὸ σκοπὸ τὴν προσωπικὴ ἐκδίκηση ἢ τὴν χαρὰ τοῦ καιοῦ. Πρὶν λίγο καιρὸ ἀκόμη ἡ ΕΣΕ ἐκαλεῖτο στὸ χωριὸν Κατοχὴ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος γιὰ νὰ διαπιστώσῃ τὴν ὑπαρξὴ καὶ νὰ ἐξερευνήσῃ ἓνα σπήλαιο ποὺ εἶχε ἀνακαλυφθῆ ἐκεῖ πέρα. Ὅσοι νὰ φθάσουν ἐκεῖ οἱ σπηλαιολόγοι, ὁ ἐργολάβος τοῦ λατομείου ὅπου θροσκόταν τὸ σπήλαιο ἔσπευσε νὰ ἀνατινάξῃ μὴ ἀπὸ τὶς εἰσόδους του γιὰ νὰ ἀποκλείσῃ τὴν προσπέλαση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ του, ἀπὸ φόβο πῶς ἡ μελέτη καὶ ἐνδεχομένη ἀξιοποίησις τοῦ σπηλαίου θὰ ἐμπόδιζε τὴν λειτουργίαν τοῦ λατομείου του. Ἔτσι χάθηκε γιὰ πάντα ἓνα σπήλαιο ποὺ ἀπὸ τὶς ἐνδείξεις ποὺ ἔχουμε, παρουσιάζεταν ἰσχυρὰ ἐνδιαφέρον τόσο σπηλαιολογικὰ, ὅσο καὶ τουριστικὰ. Ἀκόμη καὶ κοντὰ στὴν Ἀθήνα, μπρὸς στὴν μύτη τῶν ἀρχῶν ἔγινε τὸ ἴδιον περίπτου μὲ τὸ σπήλαιο ποὺ ἀνακαλύφθηκε στὸ Χαϊδάρι, ἂν καὶ στὴν τελευταία περίπτωσι, εὐτυχῶς, δὲν ἐπρόκειτο γιὰ σοβαρὸ εὑρημα.

Αὐτὰ εἶναι μόνον τρία ἀπὸ τὰ πρόσφατα παραδείγματα τῆς ἐγκληματικῆς μετχειρίσεως τοῦ τεραστίου σπηλαιολογικοῦ πλούτου, ποὺ μᾶς χάρισε ἡ ἑλληνικὴ φύσις, ποὺ τὸν κατασπαταλοῦνε καὶ τὸν καταστρέφουνε, ὅμως, ἐγκληματικὰ καὶ ἀσυλόγηστα, θάνατα καὶ ἀνεύθυνα χέρια.

Είναι ακόμα γνωστές οι ανυπολόγιστες καταστροφές σε αρχαιολογικά και ιστορικά σπήλαια της Κρήτης, που προξενήθηκαν από άσυνειδητους άρχαιοκαπήλους για να καρπωθούν τα πλούσια ταφικά ή λατρευτικά ευρήματα που βρισκόντουσαν εκεί μέσα, ενώ το σπήλαιο των Νυμφών, που ανακαλύφθηκε με πλούσια ευρήματα πριν λίγα χρόνια στην Πεντέλη δεν υπάρχει πιά. Ίσως πεινώθηκε και τάφηκε από τους εκμεταλλευομένους τα λατρευτικά για μερικά κυβικά μάρμαρα πάνω πάνω.

Είναι όλα αυτά μέρος του δράματος που παίζεται τα τελευταία χρόνια σ' όλοκληρη την χώρα μας σε θάρος των φυσικών, ιστορικών και αρχαιολογικών μας θησαυρών από άσυνειδητους καρδοσκόπους ή θαυμάσιους, παρά τις συνεχείς και τραγικές προειδοποιήσεις των επιστημονικών ιδρυμάτων, των επιστημονικών και φυσιολατρικών σωματείων και καθ' ενός που πονεί τις άμυρπιές της πατρίδας μας.

Και το τραγικό στην περίπτωση των σπηλαιών είναι πως κανένα, μα κανένα νομοθετικό μέτρο δεν προβλέπει την προστασία τους. Αρχεί να πάρη ο πρώτος τυχόν άσυνειδητος έργολάβος λατομείων μια άδεια για να καταστρέψη σε λίγες ώρες ένα θαύμα άμυρπιάς που χρειαστήκαν χιλιάδες χρόνια στην φύση για να το κατασκευάση με ύπομονη και την σύμπτωση μυριάδων άνεπαγκαλιέπτων εξελίξεων.

Οι έπανεπιληγμένες παραστάσεις και διασθήματα της ΕΣΕ και άλλων οργανισμών στους άρμολίους δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα μέχρι σήμερα. Την πλήρη άδιαφορία διαδέχεται το ζωνηρό ένδιαφέρον μόνον στην περίπτωση που άποδείχνεται πως το σπήλαιο είναι άποδοτικό οικονομικά. Παλλές φορές, άμως, αυτό συμβαίνει: πολύ άργά, άφου έχει ήδη έπιταλωσθή ή καταστροφική.

Είναι έπείγουσα ανάγκη ή κατάσταση αυτή να πάρη τέλος, για να σωθούν οι γνωστές μέχρι σήμερα σπηλιές κι' άκόμη όσες πρόκειται να ανακαλυφθούν τυχαία ή άλλως στο μέλλον, αν δεν θέλουμε να χαρακτηρισθούμε κι' ως θάλασοι ύποκαπνυκτοι, λανάξιοι για την κληρονημία μας, από την διεθνή επιστημονική γνώμη.

Κι' αυτό μπορεί να γίνει μόνον με το πάραυμο νομοθετικών μέτρων για την προστασία των σπηλαιών, την θέσπιση αυστηρών μέτρων για τις καταστροφές τους και την έπίμονη και άτεγκτη έφαρμογή τους. Αυτό θα ήταν το πρώτο βήμα προς μια νομοθετική ρύθμιση του θέματος της προστασίας και άξιοποίησης, επιστημονικής και τουριστικής, του σπηλαιολογικού έλληνικού πλούτου, που έχει καταπλήξει όσους ζήνους σπηλαιολόγους έπισκεφθήκαν την χώρα μας.

Η καθιέρωση νομικών κανόνων, που θα ρυθμίζουν την ύδρακτησία των σπηλαιών υπέρ του δημίου με άνάλογη άποζημίωση στους ύδρακτες των περιούχων, έπου θρύσκονται τα τουριστικά σπήλαια, και των κοινοτήτων, όπως έγινε πρόσφατα στον Διρό θα ύλοαλήθωνε την νομοθεσία της προστασίας και άξιοποίησης των σπηλαιών, μέσα στα γενικότερα πλαίσια της προστασίας της έλληνικής φύσης.

Η Έλληνική Σπηλαιολογική Έταιρία, που τόσα προσέφερε μέχρι σήμερα στην έξερεύνηση, άξιοποίηση και προστασία των έλληνικών σπηλαιών είναι πρόθυμη να συμβάλλη με την πείρα και τις γνώσεις των μελών της σ' ένα τέτοιο έργο. Ο καιρός όμως έπεφυε. Τα σχετικά μέτρα πρέπει να ληφθούν το παχύτερο, ειδ' άλλως, θα βρεθούμε στην ύσάρεστη θέση να θρηνησουμε καμμία μέρια άνυπολόγιστες καταστροφές.

R É S U M É

Les cavernes en danger

L'article s'élève contre les vandalismes recents dans des cavernes grecques et demande la prise des mesures necessaires.